

ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 ในด้านองค์ประกอบสำคัญของการศึกษานานาชาติ พบว่า แนวโน้มองค์ประกอบหลักจะต้องมีความเป็นนานาชาติในด้านภาษา หลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน กิจกรรมบรรยากาศและการบริหารจัดการ

ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ (2543, บทสัมภาษณ์) ได้ให้ความคิดเห็นองค์ประกอบของการศึกษานานาชาติ หรือหลักสูตรนานาชาติว่า ต้องมีลักษณะดังนี้

1. ผู้เรียน ต้องประกอบด้วยนักศึกษานานาชาติ ถ้าเป็นคนไทยก็มีคนไทย ก็มีนักศึกษาต่างชาติด้วย แล้วก็ถ้าจัดในเมืองไทยนั้น ควรต้องมีนักศึกษานานาชาติ ชาติไหนก็ได้แต่มีจีน มีเขมร ยุโรป อเมริกา ก็ต้องมีสัดส่วนพอ ๆ กับคนไทย
2. ผู้สอน ต้องมาจากชาวต่างประเทศด้วย ชาวไทยด้วย กรณีที่จัดในเมืองไทยต้องหลายสัญชาติ
3. หลักสูตร ต้องมีเนื้อหาที่เป็นสากล ได้มาตรฐานสากลทั่วโลกยอมรับ มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสากลทั่วไป เช่น เรื่องที่เป็นสากล เช่นเรื่องการใช้ภาษา เรื่องของการใช้เทคโนโลยี ต้องรู้จักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักส่งจดหมายทางอินเทอร์เน็ต รู้จักค้นหาอินเทอร์เน็ต รู้จักใช้คอมพิวเตอร์ ในการติดต่อสื่อสาร อันที่เป็นเนื้อหาที่เป็นทักษะสากล (global skill) วัฒนธรรมหลากหลายของประเทศต่าง ๆ
4. ใช้ภาษาที่เป็นสากลเป็นสื่อในการสอน คือภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อในการสอน หรือภาษาใดภาษาหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกัน
5. ขอย้อนไปที่มาตรฐานเทียบเท่านานาชาติ หมายความว่า ต่างชาติต้องยอมรับ มีครูบาอาจารย์ มีสถานที่ มีอุปกรณ์เทียบเท่ากับนานาชาติ มีบรรยากาศความเป็นนานาชาติ เช่น ป้าย อาคาร ป้ายขึ้นบอกอาคารต่าง ๆ ต้องใช้ภาษาอังกฤษคู่กับภาษาไทย อุปกรณ์ ตำรา อาหาร การแต่งกาย ความหลากหลาย มีพฤติกรรมต่าง ๆ แสดงว่าองค์ประกอบของนานาชาติ มีส่วนงานบริการนักศึกษานานาชาติเป็น มีที่ปรึกษานักเรียนต่างประเทศ foreign students adviser มีหอพักนักศึกษานานาชาติ มีศูนย์นักศึกษานานาชาติ foreign students center นี่คือนี่สิ่งที่จะต้อง

การศึกษานานาชาติ (International Education, 1988, pp. 297-298) ได้แบ่งขอบเขตของการศึกษานานาชาติเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา (educational exchange) หมายถึง การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการระหว่างประเทศ ลักษณะสำคัญของการแลกเปลี่ยนทางการศึกษานานาชาติ คือ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศต่าง ๆ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างชาติต่าง ๆ ผลจากการที่นักศึกษาไปศึกษาในต่างประเทศเป็นลักษณะของการศึกษานานาชาติที่สำคัญประการหนึ่ง ทำให้เกิดการค้นคว้าวิจัยเรื่องใหม่ขึ้น เช่น การศึกษาเกี่ยวกับจดคิด

ของนักศึกษาต่างชาติว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร นักศึกษาเรียนรู้ภาษาใหม่ได้ดีเพียงใดและควรจะมีระบบการศึกษาอย่างไรในการที่จะจัดให้นักศึกษาต่างชาติเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

2. การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) เป็นการวิเคราะห์ระบบการศึกษาและปัญหาทางการศึกษาของประเทศตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป โดยเฉพาะในแง่ของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมและแนวความคิด นักวิชาการจำนวนมากเห็นว่าการศึกษานานาชาติมีลักษณะของความเกี่ยวข้องกันระหว่างสาขา ความรู้หลาย ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาเปรียบเทียบคือ การศึกษาพื้นฐานและจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติทางการศึกษาทั่วโลก

3. การศึกษาเพื่อการพัฒนา (development education) การศึกษาเพื่อพัฒนานานาชาติเกิดขึ้นในปี 1960 เป็นสาขาที่คู่กับการศึกษาเปรียบเทียบในด้านของวิธีการและการประยุกต์งานวิจัยมาเป็นโครงการปฏิบัติ การศึกษานานาชาติสาขานี้เกิดขึ้นเนื่องจากการสนองความสนใจของนักเศรษฐศาสตร์ที่จะมีส่วนร่วมในการศึกษาด้านกำลังคนและการวางแผนการศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวงจรที่ทำให้ทันสมัย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศใหม่ ๆ ในแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา นักรัฐศาสตร์ นักวางแผนของรัฐ และนักเศรษฐศาสตร์ได้หันมาสนใจการศึกษาและเงินทุนที่จะใช้สำหรับการขยายงานต่าง ๆ

4. การศึกษาวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ (cross-cultural education) เป็นการศึกษานานาชาติสาขาหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมถึงความเกี่ยวข้องและความสนใจของนักการศึกษา นักวิทยาศาสตร์สังคม และนักวิทยาศาสตร์ด้านพฤติกรรมทั้งระหว่างประเทศและภายในประเทศ เช่น ผู้เชี่ยวชาญการสื่อสาร และนักมานุษยวิทยามาร่วมกันศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระบบโรงเรียนระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ศึกษาหนังสือหลาย ๆ ภาษา และสอนให้เกิดความเข้าใจระหว่างชาติการศึกษาสาขานี้พัฒนาอย่างรวดเร็วมากในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และอังกฤษ และเป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงมากในยุโรปตะวันออกและโซเวียตส์เซีย

จอห์นสัน จูเนียร์ (Johnson, 1996, p. 1) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการศึกษานานาชาติมี 3 ประการ คือ

1. ภาษาต่างประเทศ (foreign language)
2. การศึกษาในต่างประเทศ (study abroad)
3. เนื้อหาโดยรวมของหลักสูตรมีความเป็นสากล (global content of the curriculum as a whole)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษานานาชาติ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย หลัก
สูตร ผู้เรียน ผู้สอน ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารและการจัดการ

การศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การลงทุนทางการศึกษาเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนสูงเหมือนธุรกิจ
อื่นแต่เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคนเพื่อมุ่งหวังจะให้เป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลที่มีคุณภาพของชาติสืบไป

ความเป็นมาของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

อันที่จริงโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรของต่างประเทศไม่ใช่ของใหม่ มีปรากฏหลักฐาน
ว่าสมัยกรุงศรีอยุธยาในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีชนชั้นราชวงศ์ฝรั่งเศสสังกัดคณะ
มิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีสได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาและได้รับพระ
ราชทานที่ดินที่บ้านทรงเห็ดสำหรับเป็นที่พักอาศัย สามารถสร้างโบสถ์ บ้านพักและโรงเรียนได้
ครั้นถึงปี พ.ศ. 2208 (ค.ศ.1665) โรงเรียนตามแบบตะวันตกก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมีชื่อว่าวิทยาลัยทั่ว
ไป (general college) ก่อตั้งโดย ช.ฌ็อง ลามแบร์ เดอ ลา โมตต์ (Bishop Lambaer de la
Motte) เป็นโรงเรียนสามัญชาย สอนทุกวิชาเป็นภาษาละติน (ซึ่งเป็นภาษาสำหรับการศึกษาของ
โลกตะวันตกในสมัยนั้นจะเรียกว่าเป็นโรงเรียนนานาชาติแห่งแรกของไทยก็น่าจะได้ (ชัยณรงค์
มณีเกียรติวิเชียรฉาย, 2539, หน้า 71)

โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา โดยในยุค
แรกเริ่มจากโรงเรียนจีนที่เปิดเป็นโรงเรียนสอนภาษาและโรงเรียนมิชชันนารีซึ่งสอนนักเรียนที่เป็น
บุตรหลานของชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ในระยะแรกมีโรงเรียนนานาชาติเพียง
ไม่กี่แห่งเท่านั้น เนื่องจากการขออนุมัติจัดตั้งจะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป โดยต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี โรงเรียนนานาชาติที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการแห่ง
แรก ได้แก่ โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติ (international school bangkok) ได้รับอนุญาตจัดตั้ง
อย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2500 แต่ดำเนินการสอนและก่อตั้งมาก่อนได้รับอนุญาตตั้งแต่ พ.ศ.
2497 โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติใช้หลักสูตรของอเมริกัน โดยมีสมาคมการศึกษาเพื่อเด็กนานาชาติ
หรือ international school association (ISA) เป็นเจ้าของ ทำการสอนระดับประถมถึง
ระดับมัธยมปลาย มีผู้จัดการและครูใหญ่เป็นคนไทย เนื่องจากตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์
พ.ศ. 2497 กำหนดให้เจ้าของ ครูใหญ่ และผู้จัดการต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด (ช่อนกลิ่น
พลอยมี, 2539, หน้า 64)

ต่อจากนั้น เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง มีการลงทุนจากต่างประเทศไทยจำนวนมาก ทำให้ชาวต่างประเทศไทยหลังไหลเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นการชั่วคราวเพิ่มมากขึ้น คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นเห็นความจำเป็นที่จะให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติขึ้นอีก ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ เนื่องจากขณะนั้นมีโรงเรียนนานาชาติเพียงโรงเรียนเดียว ไม่สามารถรับนักเรียนเพิ่มเติมได้ จึงได้มีการจัดตั้ง โรงเรียนร่วมฤดีวิเทศศึกษา ขึ้นในปี พ.ศ. 2506 หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2507 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมวิเทศสหการรับเป็นเจ้าของ โรงเรียนบางกอกพัฒนา ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้กับบุตรหลานชาวต่างประเทศที่เป็นผู้เชี่ยวชาญประจำกรมต่าง ๆ ของหน่วยราชการไทยในขณะนั้น ทำให้เกิดการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเป็นกรณีพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรีจำนวน 3 โรงเรียน ต่อมาสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้เสนอขอรัฐบาลไทยในปี พ.ศ. 2517 ให้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับสอนบุตรหลานชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการเฉพาะ จากเดิมที่เคยตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งได้เป็นกรณีพิเศษ คือ โรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น ให้รับเฉพาะนักเรียนสัญชาติญี่ปุ่นเท่านั้น หลังจากนั้นเป็นเวลาประมาณ 10 ปี คณะรัฐมนตรีเห็นว่าในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีชาวต่างประเทศทำงานอยู่ตามโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้กับบุตรของชาวต่างประเทศเหล่านั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติในปี พ.ศ. 2526 อนุญาตให้มีการจัดตั้ง โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ที่จังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 โรงเรียน โดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับใบอนุญาต ทำให้มีโรงเรียนนานาชาติทั้งสิ้น จำนวน 5 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540, หน้า 1) ได้แก่

1. โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติ (International school bangkok)
2. โรงเรียนบางกอกพัฒนา (Bangkok Pattana school)
3. โรงเรียนร่วมฤดีวิเทศศึกษา (Ruamrudee international school)
4. โรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น (Thai-Japanese school)
5. โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ (Chiangmai international school)

ต่อมาในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวและเติบโตอย่างมาก จากผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลทำให้มีการขยายตัวและเติบโตอย่างมาก จากผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งนักลงทุนเหล่านี้ได้พาครอบครัวของตนเองติดตามมาพำนักในประเทศไทยด้วย ยังผลให้ความต้องการโรงเรียนสำหรับลูกหลาน

นักลงทุนเหล่านั้นเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่โรงเรียนนานาชาติที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่เพียงพอที่จะรับกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากรัฐบาลไม่อนุญาตให้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่หรือขยายกิจการโรงเรียนเดิมได้ อย่างไรก็ตามเพื่อจะยังประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยในขณะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นได้ และมีโรงเรียนนานาชาติได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการอีก 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนานาชาติดิษยะสรีน โรงเรียนไทย-ซิกซ์นานาชาติ โรงเรียนนานาชาติเซนต์จอห์น โรงเรียนนานาชาติใหม่แห่งประเทศไทย โรงเรียนนานาชาติเอกมัย โรงเรียนประชาคมนานาชาติ และโรงเรียนนานาชาติบางละมุง (ชอนกลีน พลอยมี, 2539, หน้า 64-65)

ในปี พ.ศ. 2533 นายอนันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีขณะนั้นเห็นว่านักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาในต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราให้แก่อต่างประเทศเป็นจำนวนมาก กอรปกับได้มีชาวต่างประเทศเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุกปีเช่นกัน ทำให้เกิดปัญหาจำนวนโรงเรียนนานาชาติมีไม่เพียงพอที่จะรองรับบุตรของชาวต่างประเทศเหล่านั้นได้ รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะอนุญาตให้เปิดโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นโดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544, หน้า 3)

1. อนุญาตให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นได้เป็นราย ๆ ไปตามเหตุผลและความจำเป็นภายใต้หลักเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. ให้ยกเลิกการควบคุมการกำหนดค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ
3. ให้เด็กไทยสามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนนานาชาติในระดับมัธยมศึกษาได้เป็นการทั่วไป
4. ให้ยกเว้นคุณสมบัติ เรื่อง “ความรู้ภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศที่จะขอเป็นครูโรงเรียนนานาชาติ”

ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 ให้เด็กไทยเข้าเรียนได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2538 ที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการมีมติให้ใช้หลักสูตรนานาชาติระดับอนุบาลด้วย

และจากการที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายอนุญาตให้มีการขยายการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติได้อย่างเสรีเป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ปรากฏว่าปัจจุบันได้มีภาคเอกชนทั้งบุคคลและนิติบุคคลให้ความสนใจที่จะจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติ ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและ

ส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 พบว่าจำนวนโรงเรียนที่จัดเป็นกลุ่มโรงเรียนนานาชาติที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 34 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540, หน้า 1 – 34) ซึ่งในจำนวนนี้เป็นทั้งโรงเรียนนานาชาติที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลแต่เดิมจำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชนประเภทเดียวกันที่เพิ่งเปิดใหม่อีกจำนวน 29 โรงเรียน

ผลจากการที่รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าว ทำให้มีการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีนักเรียนไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนมีความรู้ความสามารถและสมรรถภาพเพียงพอที่จะแข่งขันกับสังคมโลกได้ การอนุญาตให้เปิดโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นจึงมีความจำเป็นสำหรับสังคมไทย เพราะสามารถสร้างมาตรฐานของคนไทยให้ทัดเทียมกับคนในสังคมโลก ปัจจุบัน ประกอบกับประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของประเทศเพื่อนบ้านในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นทั้งศูนย์กลางการเชื่อมโยงด้านการสื่อสารคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน และศูนย์กลางการบินนานาชาติ นอกจากนี้ยังมีค่าครองชีพค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่นในแถบเดียวกัน ทำให้ประเทศที่ต้องการจะไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านต่างหันมาให้ความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีเอกชนให้ความสนใจเข้ามาดำเนินการจัดการศึกษานานาชาติเพิ่มมากขึ้นจนถึงปัจจุบันมีจำนวนโรงเรียนนานาชาติรวมทั้งหมด 58 โรง ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 34 โรง และส่วนภูมิภาค 24 โรง จำแนกตามสถานที่ตั้งและระดับที่เปิดสอนได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544, หน้า 5) ดังปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งและระดับการศึกษา จำนวนครูและนักเรียน และระบบการศึกษา โรงเรียนนานาชาติ ปีการศึกษา 2544

ระดับการศึกษา	จำนวนโรงเรียน					จำนวนครูนักเรียน					ระบบการศึกษา			
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	รวม	โรงเรียน	ไทย	ต่างชาติ	รวม	ไทย	ต่างชาติ	รวม	อเมริกัน	อังกฤษ	ญี่ปุ่น	นานาชาติ
อนุบาล	18	3	21	34 โรงเรียน	182	1,028	1,210	4,800	7,761	12,561	20	29	1	3
อนุบาล-ประถมศึกษา	2	-	2	ส่วนกลาง 34 โรงเรียน										
อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนต้น	3	-	3	ส่วนภูมิภาค 24 โรงเรียน	81	591	672	2,378	3,389	5,767				
อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	19	26											
ประถมศึกษา	-	-	-											
ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น	2	-	2											
ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	2	4											
มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-	-											
มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย	-	-	-											
มัธยมศึกษาตอนปลาย	-	-	-											
รวม	34	24	58	-	263	1,619	1,882	7,178	11,150	18,328	20	29	1	3

นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 จ, หน้า 136) ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจการศึกษานานาชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการไว้ดังนี้

1. ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการศึกษามีมาตรฐานสูงสำหรับรองรับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานและลงทุนในประเทศไทย
2. แก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ เช่น ออก/แก้ไขระเบียบที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ยกเว้นภาษีนำเข้าอุปกรณ์การศึกษา ซึ่งมีราคาแพง แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ประสานความร่วมมือระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. ส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐาน บุคลากร หลักสูตรและการเทียบวุฒิการศึกษากับต่างประเทศ
5. ระดมความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์จากผู้แทนของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. ใช้มาตรการอุดหนุน โดยการลดหย่อนภาษี ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนการดำเนินงานลดลง
7. ตั้งโรงเรียนตามแนวชายแดน โดยเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544, หน้า 3) และสุขวิช รังสิตพล (2539, หน้า 5-6) มีความเห็นสอดคล้องกันโดยได้กล่าวถึงจุดเด่นการจัดการศึกษานานาชาติในทางปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ช่วยอำนวยความสะดวกให้บุตรหลานของชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำงานหรือพำนักอยู่ในประเทศไทยได้มีโอกาสเล่าเรียนในประเทศเดียวกับตน ทำให้ชาวต่างประเทศเหล่านั้นมีความมั่นใจในการทำงานในประเทศไทยยิ่งขึ้น เพราะบุตรหลานของตนมีสถานที่เรียน
2. เนื่องจากรัฐบาลอนุญาตให้รับนักเรียนไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติได้ ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนไทยที่ประสงค์จะให้บุตรหลานได้เรียนในระบบการศึกษาของต่างประเทศไม่ต้องส่งบุตรหลานไปเรียนต่างประเทศเหมือนเช่นแต่ก่อน ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนไทยได้อยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุขอบอุ่นและมีความผูกพันกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และผู้ปกครองนักเรียน เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าส่งไปเรียนต่างประเทศเพราะค่าครองชีพในประเทศไทยไม่สูงเท่ากับต่างประเทศ

3. เงินตราของประเทศไทยไม่รั่วไหลออกนอกประเทศ เนื่องจากไม่ได้ส่งเด็กไปเรียนต่างประเทศ

4. ปัจจุบันรัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติ ประเทศ แต่ประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ดังนั้นการที่นักเรียนไทยได้เข้าเรียนใน โรงเรียนนานาชาติจึงเป็นอีกทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยเตรียมเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะด้านภาษาอังกฤษและมีความสามารถจะสื่อสารในระดับสากลได้เป็นอย่างดี เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ

5. การเรียนการสอนในโรงเรียนนานาชาติมีลักษณะแตกต่างไปจากการเรียนการสอนในโรงเรียนไทย ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างประเทศจะใช้วิธีการสอนตามแบบอย่างของต่างประเทศที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดและกล้าแสดงออกเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนในอนาคต

6. โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยดำเนินการโดยภาคเอกชน ซึ่งรัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งโรงเรียนประเภทนี้ จึงถือได้ว่าไม่เป็นคู่แข่งที่สำคัญ

7. โรงเรียนนานาชาติมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะก่อนที่ชาวต่างประเทศจะเข้ามาลงทุนในประเทศ บุคคลเหล่านั้นจะพิจารณาถึงสถานที่ศึกษาที่จะสามารถให้นุตรของตนเข้าเรียนได้ว่ามีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพดีพอหรือไม่ เมื่อเห็นว่ามีโรงเรียนนานาชาติเพียงพอและมีคุณภาพ ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความมั่นใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น

8. ปัจจุบันรัฐบาลอนุญาตให้เด็กไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติได้ทุกระดับชั้น ทำให้นักเรียนไทยมีโอกาที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยให้ชาวต่างชาติได้ทราบ

9. มีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนในการฝึกอบรมวิธีการสอนแบบของต่างประเทศซึ่งครูสามารถนำวิธีการสอนที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนที่ตนสอนได้

นอกจากนี้ สุภชัย พานิชภักดิ์ (2539, หน้า 14) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนนานาชาติไว้เพิ่มเติมดังนี้

1. ต้องกำหนดบทบาทของโรงเรียนนานาชาติ ไม่ใช่เป็นเพียงแหล่งผลิตเท่านั้น แต่ให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่แท้จริง

2. สร้างโรงเรียนให้มีมาตรฐานที่แท้จริงมิใช่ภาพลวงตา มาตรฐานนั้นต้องเป็นมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการยอมรับ และสามารถเชื่อมโยงกับสถาบันในต่างประเทศได้ ต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในการทำโรงเรียนให้มีความศักดิ์สิทธิ์

ในการจัดการเรียนการสอน ต้องเน้นให้มีการสอนภาษานานาชาติด้วย โดยให้มีภาษาให้เลือกหลากหลายเพื่อสามารถเชื่อมโยงด้านภาษาและการติดต่อกับต่างประเทศ ซึ่งใช้หลากหลายภาษา

3. โรงเรียนต้องสอนให้เกิดความเข้าใจระหว่างประเทศทำให้เด็กนักเรียนสามารถเป็นทูตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีที่สุด โดยลดความมีอคติในตัวเด็กลง

4. ในอนาคตจะมีชาวต่างประเทศเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น ประเทศไทยกำลังจะพ่นคลายด้านธุรกิจให้คนต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในธุรกิจไทยได้มากขึ้น เราจะมีการพ่นถ่ายหมุนเวียนทรัพยากรมนุษย์อย่างเสรี โรงเรียนนานาชาติต้องมีส่วนแนะแนวเพื่อสร้างอาชีพของคนด้วย

5. รัฐบาลเปิดโอกาสให้เด็กไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ แต่ดูเหมือนจะมีแต่คนมีฐานะดีเท่านั้นที่จะเข้าเรียนได้ โรงเรียนควรจะเปิดกว้างให้เด็กไทยที่ด้อยฐานะการเงินแต่เขาจำเป็นต้องเรียกในระบบนี้ได้มีโอกาสเข้าเรียน

6. โรงเรียนนานาชาติต้องเป็นศูนย์กลางที่จะรับเด็กจากประเทศในเอเชียเข้าเรียนในลักษณะเป็นธุรกิจบริการ

ระบบการศึกษาแบบโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

ระบบการศึกษานานาชาติ มีปรัชญาที่จะสนองความต้องการด้านการศึกษาให้กับเด็กจากทุกสัญชาติตามกฎบัตรสหประชาชาติ โดยการจัดหลักสูตรนานาชาติจะเน้น 2 ด้าน คือ สร้างหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกลมกลืน โดยให้แนวคิดทางการศึกษาจากทั่วโลก และสนับสนุนวัฒนธรรมประเทศเจ้าบ้าน ในเวลาเดียวกันก็ส่งเสริมค่านิยมของนานาประเทศ

ในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย มีระบบการศึกษาใหญ่ ๆ อยู่ 2 ระบบคือ ระบบอเมริกัน และระบบอังกฤษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สุธีวรรณ, แอลเลน และเกรมเมอร์, 2538, หน้า 13-14)

ระบบการศึกษาแบบของประเทศสหรัฐอเมริกา ระบบการศึกษอเมริกันจะยึดแนวทางหลักสูตร และทฤษฎีพัฒนาการของยุโรปมาใช้ จนทำให้ยากที่จะอธิบายได้ว่าเป็นระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ดี สหรัฐอเมริกาก็ได้กำหนดหลักการของหลักสูตรไว้ให้มีลักษณะยืดหยุ่น เป็นหลักสูตรของท้องถิ่นไม่มีหลักสูตรของชาติ เน้นการสร้างพัฒนาการในตัวเด็กมากกว่าที่จะให้ความรู้ และถือว่าการศึกษเป็นเครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมของคนใน

สังคม ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษา และได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะจนหรือรวย

ระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษ ระบบการศึกษาของอังกฤษจะใช้หลักสูตรของชาติ (national curriculum) ซึ่งกำหนดวิชาหลักให้นักเรียนได้เรียน โดยเน้นการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมีวิชาพื้นฐานมากมายเช่น เทคโนโลยี ดนตรี ศิลป ประวัติศาสตร์ ภาษาสมัยใหม่ เป็นต้น วิธีการสอนตามหลักสูตรยึดกรอบของหลักสูตร ความสมดุล การนำความรู้มาปฏิบัติจริง ให้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน ทั้งนี้ต้องอยู่บนหลักการของความเคารพ ความมั่นคง ความสม่ำเสมอ ความเป็นอิสระและการทำงานร่วมกันโดยการมอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่มเล็ก ๆ

ในเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรที่เปิดสอนในโรงเรียนนานาชาติปัจจุบันมีตั้งแต่หลักสูตรระดับอนุบาล ระดับประถม ระดับมัธยมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา แต่แต่ละระดับมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันและแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ดังนี้ (ช่อนกลิ่น พลอยมี, 2539, หน้า 65-66)

1. ระดับอนุบาล ในระดับนี้จะเน้นการพัฒนาตามธรรมชาติ และฝึกเด็กให้รู้จักตัดสินใจ และพัฒนาการอ่าน การเรียนเลข และการเรียนรู้สาระของหน่วยสังคม ความรับผิดชอบสังคม ด้วยกิจกรรมในและนอกโรงเรียน
2. ระดับประถม ตามหลักสูตรจะมีการอบรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงความสมดุลในด้านอื่น ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับครอบครัวของเด็กนักเรียนด้วย นอกจากนี้จะเน้นการพัฒนาตามทักษะและพื้นฐานของเด็กแต่ละคน ทีมงานของโรงเรียนพร้อมด้วยครอบครัวของเด็กจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก
3. ระดับมัธยมต้น เด็กมัธยมต้นเป็นเด็กที่อยู่ในวัยเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ การจัดหลักสูตรจึงคำนึงถึงสติปัญญา หรือความสามารถของเด็กแต่ละคน วิชาที่เรียนมีตั้งแต่การตัดสินใจ การเติบโตทางสังคม และมีหลักสูตรเสริมได้แก่ คอมพิวเตอร์ ศิลป ห้องสมุด ภาษาไทยและวัฒนธรรม ดนตรี และการศึกษาทางกายภาพ โดยทางโรงเรียนจะพัฒนาเด็กในการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และทักษะการคิด หลักสูตรคณิตศาสตร์ รวมถึงการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะปล่อยให้เด็กพัฒนาตามความสามารถของตนเอง ส่วนการเรียนวิชาสังคมและวิทยาศาสตร์แยกตามพื้นฐานหรือทักษะหรือความสนใจของเด็กแต่ละคนแต่ละระดับ ได้แก่ ไฟฟ้า ร่างกายของมนุษย์ มหาสมุทร อากาศ สิ่งแวดล้อม สำหรับวิชาสังคมจะครอบคลุมถึงกลุ่มและวัฒนธรรมรอบโลก การอ่านแผนที่ เป็นต้น

4. ระดับมัธยมปลาย การเรียนในระดับมัธยมปลายหรือไฮสคูล ตามหลักสูตรอเมริกัน และอังกฤษ จะเรียนวิชาบังคับไม่กัวิชา นอกนั้นเป็นวิชาเลือก เช่น คณิต การละคร ถ่ายภาพ สื่อข่าว นักเรียนจะเป็นคนลงทะเบียนเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษาในระดับไฮสคูล ตั้งแต่เกรด 9-12 ช่วง 2 ปีแรกจะเรียนวิชาบังคับทั่วไป 2 ปีสุดท้ายจะเจาะลึกวิชาตามความสนใจ ของนักเรียน

ในระดับมัธยมปลาย หลักสูตรต่างประเทศไม่เน้นเนื้อหา แต่เน้นกระบวนการฝึกคิด ฝึกทดลอง ฝึกปฏิบัติด้วยอุปกรณ์จริง เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากกระบวนการทำงาน การเรียนเริ่มจากการวางแผนและเตรียมทั้งกระบวนการ ครูมีหน้าที่ร่วมวางแผนและเป็นผู้แนะนำหรือคอยช่วยแก้ปัญหา ซึ่งแตกต่างจากระบบการศึกษาของไทยที่มีครูเป็นผู้บรรยาย นักเรียนเป็นผู้รับฟังและเน้น การท่องจำเพื่อสอบ วิชาที่เน้นส่วนใหญ่จะเป็นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพื่อสอบเข้าเรียนต่อใน ระดับอุดมศึกษาต่อไป

นอกจากนี้เพื่อให้การรับรองหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้ง หลักสูตร ประเภทที่โรงเรียนนำมาจากต่างประเทศแล้วมาปรับและพัฒนาเนื้อหารายวิชาใหม่ และ ประเภทที่โรงเรียนเขียนขึ้นเอง ที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการ (กพศ.) ครั้งที่ 6/2537 เมื่อวันที่ 23 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2537 จึงได้มีมติสรุป เกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติไว้ดังนี้คือ

ข้อ 1. หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ข้อ 2. เนื้อหาของหลักสูตรไม่ขัดต่อศีลธรรม ความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครอง

ข้อ 3. กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย เป็นวิชาบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ สำหรับนักเรียนเกรด 1-8 และเป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนเกรด 9-12 โดยใช้สื่อการสอนเป็น ภาษาต่างประเทศ กรณีที่ผู้เรียนย้ายมาจากต่างประเทศ เข้าเรียนในเกรด 9-12 ให้เรียนภาษาและ วัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 2 ปี

ข้อ 4. สำหรับเด็กไทย กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 คาบ ตลอด 12 ปี ทั้งนี้กำหนดเวลา 1 คาบ เท่ากับ 50 นาที

วัตถุประสงค์ของการแบ่งการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติออกเป็น 2 กรณี มีดังนี้คือ

กรณีนักเรียนต่างชาติ ให้เรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความ เข้าใจวิถีชีวิตของคนไทย ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ลัทธิศาสนาประจำชาติไทย

และสามารถใช้ภาษาไทยง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันได้ จะทำให้เด็กต่างชาติอยู่ในประเทศไทยอย่างมีความสุข สามารถติดต่อสื่อสารในสังคมไทยได้ โรงเรียนสามารถกำหนดขอบข่ายเนื้อหาได้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนได้ตามที่เห็นสมควร

กรณีนักเรียนไทย กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 5 คาบ เพื่อให้มีความรู้ ความภูมิใจในชาติไทย ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาของตน จนสามารถใช้ภาษาไทยได้ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในสถานศึกษาของประเทศไทยต่อไป

นอกจากนี้ในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร (กพส.) ครั้งที่ 2/2538 ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2538 ตามรายงานการประชุมและบันทึกที่ ศร 0607/14825 นั้น กรมวิชาการได้เสนอแนวทางการพิจารณาหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ (กรมวิชาการ, 2538, หน้า 5-8)

ประเภทที่ 1 หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศ มีหลักฐานการรับรองจากหน่วยงานของประเทศนั้น ๆ

ประเภทที่ 2 หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศ แล้วปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่

ประเภทที่ 3 หลักสูตรที่โรงเรียนเขียนขึ้นเอง ซึ่งรายละเอียดจากการประชุมเรื่องแนวทางการพิจารณาหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติดังกล่าว สรุปได้ว่าแต่เดิมหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติเป็นหลักสูตรที่ใช้อยู่ในต่างประเทศ เมื่อนำมาสอนในประเทศไทย จะมีสมาคมหรือองค์กรของโรงเรียนนานาชาติรับรองวิทยฐานะ ในการพิจารณาหลักสูตร กรมวิชาการจะพิจารณาในด้านความมั่นคงของสถาบันหลัก และการกำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยตามมติที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร (กพส.) เท่านั้น แต่เมื่อจำนวนโรงเรียนมีมากขึ้น และมีบางโรงเรียนยกหลักสูตรขึ้นเอง หรือนำจุดหมายหลักสูตรของหลักสูตรต่างประเทศมาเพิ่มเติมรายละเอียดและคำอธิบายรายวิชาเอง โดยไม่มีคำรับรองจากสมาคมหรือรัฐบาลต่างประเทศ ผู้จบหลักสูตรจึงไม่สามารถเทียบความรู้หรือเรียนต่อในสถานศึกษาของไทยได้ และมีเด็กไทยเรียนอยู่ในโรงเรียนนานาชาติประมาณร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมด

กรมวิชาการมีความประสงค์จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียน และดูแลเด็กไทยให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถศึกษาต่อในประเทศไทย จึงเสนอแนวทางการพิจารณาหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติตามหลักสูตรซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นหลักสูตรของโรงเรียนต่างประเทศ และมีหลักฐานการรับรองจากรัฐหรือสมาคมหรือโรงเรียนของประเทศนั้น ๆ ให้นำมาใช้ได้ การพิจารณาหลักสูตรประเภทนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอกระทรวงศึกษาธิการให้ใช้ได้ ทั้งนี้ต้องให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร (กพส.) ครั้งที่ 5/2537 โดยให้นำเสนอที่ประชุม กพส. ทราบและทักท้วงได้

ประเภทที่ 2 เป็นหลักสูตรที่นำหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรต่างประเทศมีการปรับและพัฒนาเนื้อหารายวิชาใหม่ ในกรณีนี้กรมวิชาการจะพิจารณา

1. ความสอดคล้องในจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร
2. ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละระดับ
3. กำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาโครงสร้างให้สอดคล้องหลักสูตร
4. เนื้อหาไม่ขัดต่อศีลธรรม ความมั่นคงและสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

และระบอบการปกครองของไทย

5. กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยตามมติประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร (กพส.) ครั้งที่ 5/2537

ประเภทที่ 3 เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเองทั้งหมด การพิจารณาหลักสูตรประเภทที่พัฒนาขึ้นเองทั้งหมด กรมวิชาการจะเชิญ โรงเรียนนานาชาติที่ผ่านการรับรองวิทยฐานะ และมีนักเรียนได้รับการเทียบความรู้จากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว และเชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มาร่วมยกร่างกรอบหลักสูตรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติประเภทนี้ต่อไป

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียนนานาชาติ ประเภทที่โรงเรียนยกร่างหลักสูตรขึ้นเอง ในการดำเนินการเพื่อขออนุมัติหลักสูตรจากกรมวิชาการ คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตร (กพส.) ของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีมติเห็นชอบให้กรมวิชาการจัดทำกรอบหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติขึ้น เพื่อจักได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาหลักสูตรของโรงเรียน อันจะนำไปสู่การรับรองหลักสูตรในระยะเวลาที่เร็วขึ้นในโอกาสต่อไป

ขณะนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินมาตรฐานคุณภาพทางด้านการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนด้านการดำเนินงานของโรงเรียนเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อที่จะนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ในการพิจารณาอนุมัติการรับรองมาตรฐานของโรงเรียนนานาชาติต่อไป ซึ่งจะยังผลให้นักเรียนไทยที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนานาชาติที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาอนุมัติการรับรองมาตรฐานจากสถาบันในต่างประเทศ สามารถ

ได้รับการเทียบเท่าความรู้จากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปเทียบความรู้นั้นไปสมัครสอบเรียนต่อในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในประเทศไทยได้

โดยทั่วไปแล้วองค์กรในต่างประเทศที่เป็นผู้รับรองมาตรฐานให้แก่โรงเรียนนานาชาติมีหลายแห่ง แห่งหนึ่งคือ องค์กรชื่อ สมาคมรับรองมาตรฐานโรงเรียนและวิทยาลัยตะวันตก (western association of schools and colleges (WASC)) ซึ่งอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา การดำเนินงานในการขอประเมินการรับรองมาตรฐาน (accreditation) ของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยจาก WASC (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2539, หน้า 1) มีดังนี้คือ

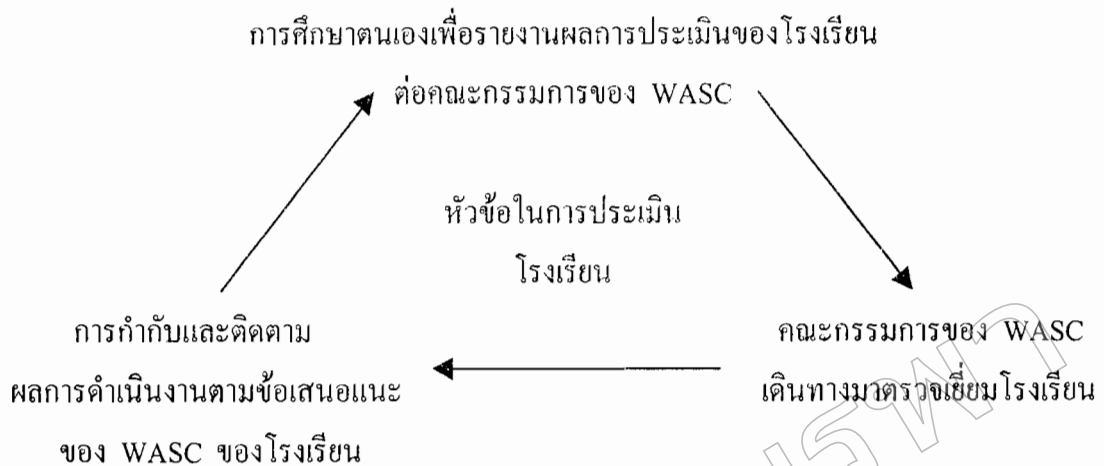
1. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผล โดยมีคณะกรรมการอำนวยการ (steering committee) เป็นผู้กำหนดแนวทางให้คณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้แต่งตั้งขึ้น

2. คณะกรรมการกลุ่มย่อยจะช่วยกันพิจารณาข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิชาที่โรงเรียนเปิดสอนรวมถึง การบริหาร การบริการ งานธุรการ สื่ออุปกรณ์การสอน อาคารสถานที่ ฯลฯ หลังจากคณะกรรมการกลุ่มย่อยได้ร่วมกันพิจารณาแล้วจะเขียนรายงานการศึกษาตนเอง self-study ขึ้นมา

3. ต่อมาโรงเรียนเสนอรายงานการศึกษาตนเอง self-study ดังกล่าวไปยังคณะกรรมการของ WASC ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาพิจารณา

4. WASC จะส่งคณะกรรมการตรวจเยี่ยม มาเยี่ยมโรงเรียนเป็นเวลา 3 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบสิ่งที่ทางโรงเรียนได้รายงานในการศึกษาตนเอง self-study ว่าเป็นความจริงหรือไม่

หลังจากที่ WASC เดินทางกลับไปประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว จึงจะประชุมพิจารณาว่าสมควรรับรองมาตรฐานให้แก่โรงเรียนนานาชาติแห่งนั้นหรือไม่ ถ้าสมควรรับรองมาตรฐานจะรับรองให้นานกี่ปี ปกติ WASC จะรับรองมาตรฐานให้แก่โรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งเป็นเวลานาน 6 ปีเท่านั้น ซึ่งวงจรแสดงกระบวนการในการประเมินผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนนานาชาติของ WASC ปรากฏดังนี้ (Criteria of Accreditation) (WASC, n.d., p. 19)

ภาพที่ 2 วงจรการประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนนานาชาติ

การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาให้กับโรงเรียน ทางสถาบัน WASC จะพิจารณาถึงความเหมาะสมในหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ด้านปรัชญาและการจัดแบ่งส่วนงานของโรงเรียน โดยจะพิจารณาว่าโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์กรและกระบวนการในการปรับปรุงและพัฒนางานในด้านต่าง ๆ อย่างไร และมีความเหมาะสมหรือไม่
2. ด้านการให้บริการนักเรียน โดย WASC จะพิจารณาในเรื่องการบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน การเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ในด้านวิชาชีพ และการบริการพิเศษในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการเรียนของนักเรียน
3. ด้านหลักสูตรการเรียน โดยพิจารณาในเรื่อง
 - 2.1 การให้ผู้เรียนมีทักษะแบบผสมผสานและกลมกลืน
 - 2.2 วิธีการสอน
 - 2.3 ความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น การสอนซ่อมเสริม
 - 3.4 หลักสูตรภาษาอังกฤษและทักษะการใช้ภาษาทั้งในด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน
 - 3.5 หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือ ESL (English as a second language)
 - 3.6 หลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ ควรมีหลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียน
 - 3.7 หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์
 - 3.8 หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์
 - 3.9 หลักสูตรวิชาพลศึกษา

3.10 หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

3.11 หลักสูตรวิชาศิลปะการแสดง และทัศนศิลป์

4. รายวิชาเสริมหลักสูตร โดยการพิจารณาถึงการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ
5. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียน
6. ทำเลสถานที่ตั้งของโรงเรียน
7. สถานภาพทางการเงินของโรงเรียน
8. ห้องสมุดของโรงเรียน

สรุปการศึกษาค้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคตมีลักษณะดังนี้

โรงเรียนนานาชาติ คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ ผู้เรียนผู้สอนมาจากนานาชาติใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน ระบบการศึกษามี 2 ระบบใหญ่ คือ ระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษและระบบการศึกษาแบบของประเทศอเมริกา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติและรวบรวมผลเพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้

ผุสดี ตรงต่อกร (2540, หน้า ง) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติ จากการศึกษาค้นครั้งนี้มีระบบการบริหารงานวิชาการเป็น 2 ระบบคือ ระบบการศึกษาแบบของประเทศสหรัฐอเมริกาและระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษ ซึ่งต่างก็มีความแตกต่างกันในด้านของแนวความคิดทางปรัชญา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และวิธีดำเนินการในระบบบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน

โรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาตามแบบของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเน้นพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้มีทักษะในกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี และมีความสามารถในการสื่อสารในระดับสูง ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้รู้จักคิดและวิเคราะห์ รู้จักหาเหตุผลอย่างเป็นระบบ เน้นการพัฒนาด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมอย่างสมดุล ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบและรู้จักการเสียสละต่อสังคมส่วนรวม เห็นในคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน

ส่วนโรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษจะจัดหลักสูตรการเรียนตามกรอบหลักสูตรแห่งชาติ (national curriculum) แห่งประเทศอังกฤษ ซึ่งจะเน้นการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาหลัก (core subjects)

คือ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ และมีรายวิชาพื้นฐาน (foundation subjects) ให้นักเรียนได้แก่ วิชาศิลปะ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดนตรี ภาษาสมัยใหม่ พลศึกษา เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี

วิลาวัณย์ จารุอรียานนท์ (2542, หน้า จ) ได้วิจัยเรื่องแนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มด้านแนวคิด จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบที่สำคัญ การจัดการศึกษา การบริหารงาน และคุณภาพของบัณฑิต ของการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552

ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 เป็นดังนี้

ด้านแนวคิด มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ โดยต้องมีทิศทางกลุ่มเป้าหมายและแนวทางการควบคุมคุณภาพที่ชัดเจน

ด้านจุดมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาและยกระดับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้สู่มาตรฐานสากล ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเทียบเคียงกับนานาชาติ ไปสู่ความเป็นสากล และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดนได้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิชาการด้านการวิจัย เพื่อให้คนไทยมีบทบาทในนานาชาติ รวมทั้งลดอัตราคนไทยไปศึกษาในต่างประเทศ

ด้านองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เรียนและผู้สอนจากนานาชาติ หลักสูตรมีมาตรฐานสากล ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน เช่น ภาษาอังกฤษ กิจกรรม บรรยายาสา และการบริหารจัดการเป็นนานาชาติ

ด้านการจัดการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีการพัฒนาสม่ำเสมอ สนองต่อความต้องการของผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากหลายแหล่ง ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากขึ้น ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีคุณวุฒิปริญญาเอกจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ มีโลกทัศน์กว้าง รู้ความเป็นไปของนานาชาติ ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่น การสอนมีหลายรูปแบบ เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ใช้เกณฑ์การคัดเลือกที่เป็นมาตรฐานสากลโดยเน้นการสัมภาษณ์ การวัดและประเมินผลมีหลายรูปแบบ

การบริหารงานด้านงบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว

คุณภาพของบัณฑิต มีความรู้เชิงวิชาการเทียบเท่านานาชาติ โลกทัศน์กว้าง ปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ทำงานระดับนานาชาติได้ และสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศได้ดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

ลิเบอร์ตो (Liberto, 1993) แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “International school services : An analysis of educational programs, priorities, policies and strategies, 1955 – 1992” ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ (international school services, ISS) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานานาชาติในต่างประเทศ นับตั้งแต่ที่มีการจัดตั้งหน่วยงานให้บริการทางการศึกษาแห่งนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1955 พบว่าปัจจุบันหน่วยงานนี้ได้เติบโตกลายเป็นองค์กรเอกชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดองค์กรหนึ่ง มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนนานาชาติที่อยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยที่ผ่านมามีองค์กรดังกล่าวได้ทำหน้าที่ในการจัดหาครูและผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียน และจัดหาสื่อการเรียนและวัสดุอุปกรณ์การสอน เพื่อส่งไปยังโรงเรียนนานาชาติที่อยู่ตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายจะศึกษาในด้านการวางแผนรูปแบบของการดำเนินงานลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน นโยบายการดำเนินงาน และตลอดจนกลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการดำเนินงานของหน่วยงานให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ โดยเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของประเทศอินโดนีเซีย และฮอนดูรัส ได้พบว่าองค์กรหรือหน่วยงานแห่งนี้ไม่ค่อยได้ปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของการศึกษานานาชาติ องค์กรดังกล่าวมักจะประสบปัญหาในเรื่องการให้ลำดับความสำคัญของงาน การวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวโน้มของการดำเนินงานของหน่วยงานให้บริการทางการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติในเรื่องการให้บริการทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่แก่โรงเรียน การจัดทำหลักสูตรนานาชาติ และการจัดบริการที่มีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ

แอนเชสส์ และแฮมมอนด์ (Ancess & Hammond, 1994) แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “Authentic teaching, learning and assessment with new english learners at international high school” โดยมุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของเด็กนักเรียนจากชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่นครนิวยอร์กแห่งนี้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 4 ปี และเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มีผลคะแนนสอบในวิชาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ที่ระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 20 ผลจากการวิจัยพบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการของโรงเรียนมีการร่วมมือและประสานงานกันทำงานอย่างดียิ่ง ครูผู้

สอนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสอนเป็นอย่างดี และโรงเรียนมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพและการประเมินผลก็กระทำอย่างจริงจัง จึงส่งผลให้การเรียนภาษาอังกฤษของเด็กที่เคยมีประวัติการเรียนที่อ่อนมากเหล่านี้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ในด้านการเรียนการสอน ครูจะใช้เทคนิคการใช้บริบทของคำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและกว้างขวาง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น และประเด็นหรือเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีก็คือ การที่ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน

แบรดเลย์ (Bradley, 1998) แห่งมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครู ในกลุ่มครูที่ใช้หลักสูตรอเมริกันในประเทศซาอุดีอาระเบีย (Teacher satisfaction factors among american curriculum teachers in Saudi Arabia) การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในโรงเรียนนานาชาติ โดยได้กำหนดปัจจัยที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจไว้ดังนี้คือ ปัจจัยทางด้านกายภาพ (physical setting) ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร นโยบายและค่าตอบแทน พฤติการณ์ของการสอน (act of teaching) ความรับผิดชอบในงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน ภาวะค่าครองชีพในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อความพึงพอใจของครู และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะอยู่ในท้องถิ่นหรือจะออกไปจากท้องถิ่น ทั้งนี้ คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ สถานะของการว่างจ้าง ค่าจ้าง ความมั่นคงของตำแหน่งหน้าที่การงาน และสถานที่ตั้งจะส่งผลต่อการตอบ

กรอบของการวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ของครูและถอดความออกมาเก็บไว้ในฐานข้อมูล และทำการแบ่งแยกออกเป็นแนวคิดทางบวก และแนวคิดทางลบของ 7 ปัจจัยข้างต้น ที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจ

ครูได้ชี้ให้เห็นว่า พฤติการณ์ของการสอน เป็นตัวที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในเริ่มต้น ตามมาด้วยบทบาทของผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนแก่ครอบครัว ภาระงานที่นอกเหนือการสอนจะก่อให้เกิดอุปสรรค/ความคับข้องใจในการทำงาน นโยบายและค่าจ้างเงินเดือน ทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นลบ และการตัดสินใจที่จะอยู่หรือออกจากเมือง/ออกจากการสอน (stay or leave) ขึ้นอยู่กับภาวะการครองชีพ (local living) นโยบายด้านเงินเดือน ความมั่นคงทางการเมือง อิทธิพลเหล่านี้เป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่และมีผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของครู

ปัจจัย 6 อย่างที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พอใจของครู ได้แก่ สภาพการบริหารของโรงเรียน นโยบายและเงินเดือน พฤติการณ์ของการสอน งานที่นอกเหนือจากการสอน สภาพ

แวดล้อมในท้องถิ่นกับการใช้ชีวิตอยู่ในชาอูเคอาระเบีย และเพศของผู้ตอบไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการตอบ

แลงโฮลซ์ (Langholz, 1998) แห่งมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า ได้วิจัยเรื่องรูปแบบโปรแกรมโรงเรียนนานาชาติที่มีความสมบูรณ์และผลกระทบต่อเจตคติของนักเรียนที่มีความสามารถสูง/นักเรียนที่เรียนดี (International school enrichment program models and the impact on the attitudes of high capable students high achievers rabat american school morocco) การวิจัยครั้งนี้จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบโปรแกรมโรงเรียนนานาชาติที่สมบูรณ์กับผลกระทบที่มีต่อคุณลักษณะทางจิตพิสัยของนักเรียนที่มีผลการเรียนดี รูปแบบโปรแกรมที่ได้ถูกเลือกมาในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ โปรแกรมการเรียนภาษาที่ 2 ของนักเรียนเกรด 3-9 ใน rabat american school ใน Rabat ประเทศโมร็อกโก

คำถามในการวิจัยประกอบด้วย

1. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคนกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ
2. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคนต่อเจตคติที่เกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียนต่ำเป็นภาษาที่ 2 (second language)
3. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนดีกับทัศนคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ
4. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนดีกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่ 2
5. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาตกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ
6. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาตกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่ 2
7. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นเรียนกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ
8. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นเรียนกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่ 2
9. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่เข้าเรียน (enrollment) กับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ
10. อะไรเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่เข้าเรียน (enrollment) กับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่ 2

ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติในชั้นเรียนปกติ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่

2 ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างสัญชาติกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างระยะเวลาในการเข้าเรียน (enrollment) กับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนปกติ

การศึกษาในครั้งนี้สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนที่เป็นภาษาที่ 2 และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนโมร็อกโกกับเจตคติที่มีต่อชั้นเรียนในภาษาที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของนักเรียนและเจตคติที่มีต่อโรงเรียนและการเรียนในภาษาที่ 2 และความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาในการเรียน (enrollment) ที่ rabat american school กับเจตคติที่มีต่อการเรียนในภาษาที่ 2

มอเรนเซีย (Morencia, 1999) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการสอน 2 ภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่วัดได้โดยการทดสอบ SAT แห่ง Florida international university (The effect of dual language instruction of academic achievement as measured by The SAT : An evaluation of the international studies program of miami-dade county public schools (Florida)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสืบค้นอิทธิพลของการสอน 2 ภาษา (อังกฤษและสเปน) ที่มีต่อพฤติกรรมการลงทะเบียน/การเข้าเรียนในโปรแกรมการศึกษานานาชาติของโรงเรียน Miami-Dade ความมาตรฐานการทดสอบภาษาอังกฤษกับ SAT ซึ่งประกอบด้วย การทดสอบใน 3 ส่วนคือ ความสามารถในการอ่าน (reading comprehension) การคำนวณทางคณิตศาสตร์ (mathematics computation) และคณิตศาสตร์ประยุกต์ (mathematic application)

พฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนใน 79 (international school) ในกลุ่มภาษาสเปนของนักเรียนจำนวน 55 คน ตลอด 4 ปีต่อเนื่อง มีผลการทดสอบ SAT ทั้ง 3 องค์ประกอบขัดแย้งกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมในโรงเรียนนานาชาติจำนวน 21 คน พฤติกรรมของกลุ่มได้ถูกนำมาเปรียบเทียบประสิทธิภาพกันระหว่างรูปแบบที่โรงเรียนจัดให้และการตอบสนองของโรงเรียนตามเขตและเมืองต่าง ๆ

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ได้เกิดความคลาดเคลื่อนของการเปรียบเทียบที่มีความไม่แน่นอนเนื่องจากการออกแบบการวิจัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว (ex post facts design) และบางครั้งก็ถือเป็นการคาดการณ์หรือการคาดคะเน หลังจากที่ได้รับข้อมูลจาก M P C P S แล้วใช้ t-test มาเป็นตัวเปรียบเทียบ โดยใช้นักเรียนนานาชาติ (is-spanish) ในเกรด 3-6 ตั้งแต่ปี 1994 – 1997 เป็นกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของเขตและค่าเฉลี่ยของเมืองในแต่ละปีในการทดสอบ SAT และทดสอบด้วย ANOVA กับ Turkey test มาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ไทล์ของกลุ่มภายใต้การศึกษาในครั้งนี้ โดยให้การทดสอบอยู่ที่ระดับนัยสำคัญ 5 %

จากการวิเคราะห์ย้อนมานี้พบว่า พฤติกรรมในกลุ่มที่ศึกษามีนัยสำคัญมากกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง 3 ส่วนของการทดสอบด้วย SAT ตลอดระยะเวลา 4 ปี ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ไทล์ของกลุ่มนักเรียนนานาชาติในการทดสอบ SAT ต่ำกว่านักเรียนอื่น ๆ ของโรงเรียนในกลุ่มเขต/เมืองเดียวกัน สมมุติฐานได้รับการปฏิเสธ และสรุปได้ว่า การได้รับการศึกษาใน 2 ภาษา ไม่มีผลกระทบเป็นลบต่อนักเรียนนานาชาติที่เข้าทดสอบภาษาอังกฤษด้วยแบบทดสอบ SAT test และจากการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารของโปรแกรมนานาชาติ ทำให้ทราบว่าจะมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันในการเรียนระบบ 2 ภาษา ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

พิกเซียนี (Piciani, 2000 ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของโปรแกรมนักเรียนนานาชาติในโรงเรียนมัธยมอิสระ : กรณีศึกษา (Characteristics of international students programs in an independent secondary school : A case study)

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนต่างชาติในโรงเรียนดังกล่าว จุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้คือ ต้องการหาคุณลักษณะของโปรแกรมนักเรียนนานาชาติที่จะช่วยสนับสนุนการเตรียมนักเรียนต่างชาติ (นักเรียนนานาชาติ) สำหรับการศึกษต่อในระดับที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา (post-secondary study) คำถามในการวิจัยคือ จะเตรียมตัวในเรื่องประสบการณ์ทางวิชาการในระดับมัธยมอย่างไร สำหรับการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียนนานาชาติ

ในเจตคติของนักเรียนนานาชาติอะไรเป็นส่วนสำคัญในโปรแกรมการศึกษานานาชาติที่จะช่วยในการเตรียมตัวสู่การเรียนในระดับวิทยาลัย (college) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวสะท้อนกลับให้เห็นถึงการปฏิบัติที่ถูกต้องในการที่จะตอบสนองให้การเตรียมนักเรียนนานาชาติเพื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นประสบความสำเร็จ ทำการวิจัยโดยสัมภาษณ์นักเรียน 13 คน และมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulate) โดยการสังเกตในชั้นเรียน บันทึกเหตุการณ์ของผู้วิจัย การสังเกตในสถานที่จริงแบบไม่เป็นทางการ และรวบรวมข้อมูลจากงานที่มอบหมายในชั้นเรียน สิ่งตีพิมพ์ของสถาบัน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มกับนักเรียนนานาชาติ 7 คน ในประเด็นปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ผลจากการศึกษาทำให้ได้ทราบว่านักเรียนนานาชาติมีความเครียดในการที่พวกเขาลงทุนไปในทางวิชาการ/การศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ เขาต้องการได้รับความสนใจในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้จากสถานศึกษามี 4 ประเด็นเพิ่มเติมที่นักเรียนนานาชาติเห็นว่าส่งผลต่อการเรียนในระดับวิทยาลัยของพวกเขาได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความรู้การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรม และปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวของพวกเขาเอง

ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของการศึกษา จึงควรที่จะช่วยพัฒนาความรู้ของนักเรียน นักศึกษาให้สามารถเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ความพึงพอใจด้วยกันของประเทศต่าง ๆ และความเชื่อมโยงกันระหว่างการเมือง เศรษฐกิจ และกระบวนการทางสังคม

Jimeno (2000) ได้วิจัยเรื่อง แนวความเห็นการบูรณาการวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อธุรกิจระหว่างประเทศในหลักสูตรธุรกิจระดับมัธยมศึกษา (Integrating cultural concept that influence international business into the secondary business education curriculum)

จุดประสงค์ของการศึกษานี้คือ (1) พัฒนาแนวคิดหลักทางด้านวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อธุรกิจระหว่างประเทศ (2) กำหนดแนวคิดทางวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อธุรกิจระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ใส่เข้าไปในหลักสูตรธุรกิจระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดของคณะผู้เชี่ยวชาญ (3) บรรยายถึงแนวคิดทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อธุรกิจระหว่างประเทศ ที่ได้รับการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาทางด้านธุรกิจในระดับมัธยมศึกษาโดยสมาชิกของ WBITE (4) น่าจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรทางด้านชีวสังคม และการบูรณาการแนวคิดทางวัฒนธรรมเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาทางด้านธุรกิจในระดับมัธยมศึกษา

แนวคิดหลักทางวัฒนธรรม (cultural concepts) ที่ได้รับการพิจารณาจากคณะของผู้เชี่ยวชาญและได้รับการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาทางด้านธุรกิจในระดับมัธยมศึกษาได้ เป็นรูปแบบพื้นฐานของแบบสอบถาม

17 แนวคิดทางวัฒนธรรมเริ่มต้นที่มีความสำคัญสูงสุด ($M \geq 4.0$) เพื่อการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาทางด้านธุรกิจในระดับมัธยมศึกษา โดยคณะของผู้เชี่ยวชาญ 6 ประเด็นจากแนวคิดนี้ได้แก่ ระดับของความเท่าเทียมกัน ระบบเศรษฐกิจและการเมือง อำนาจและภาวะผู้นำ การแนะนำและการต้อนรับ เวลาและจรรยาบรรณ (ธรรมเนียมปฏิบัติ) ได้เป็นลำดับที่สูงที่สุดในการที่จะได้รับการบูรณาการโดยนักการศึกษาด้านธุรกิจในระดับมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ผลการถดถอย อธิบายได้ว่า การเข้าร่วมสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อที่เกี่ยวกับธุรกิจระหว่างประเทศ สามารถอธิบายได้ถึง 11% หาความแปรปรวนในการบูรณาการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรอื่น ๆ ทางด้านชีวสังคม ในด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศ การอาศัยอยู่นอกสหรัฐอเมริกาเกิน 6 เดือนหรือมากกว่า อายุ ระดับของการศึกษา ชนชาติ ระยะเวลาที่มีประสบการณ์ในการสอน ที่ตั้งของโรงเรียนหรือรัฐหรือจังหวัดที่สมาชิกของ WBITE อาศัยอยู่

สเตมเลอร์ (Stemler, 2001) แห่งวิทยาลัยบอสตัน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตรวจสอบประสิทธิภาพของโรงเรียนเกรด 4 : การวิเคราะห์ลำดับขั้นของ TIMSS (Examining school

effectiveness at the fourth grade : A hierachical analysis of the third international mathematics and science study (TIMSS)

การศึกษานี้สำรวจถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนในด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่เกรด 4 โดยใช้ข้อมูลจาก TIMSS รูปแบบของการวินิจฉัย (exploratory models) ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยใช้ตัวแปรจากนักเรียน ครู และแบบสอบถามของโรงเรียน ตัวแปรที่ถูกเลือกมาเป็นตัวแทน ได้แก่ ประเทนักเรียน (student involvement) วิธีการสอน การจัดการชั้นเรียน บรรยากาศของโรงเรียน และโครงสร้างของโรงเรียน 2 ระดับ ใน 6 รูปแบบการวินิจฉัยของแต่ละประเด็นได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้แบบลำดับชั้นเชิงเส้นตรง (hierarchical linear modeling : HLM) เปรียบเทียบกับรูปแบบที่ใช้เพียงค่าเฉลี่ย SES ของโรงเรียนเป็นตัวแปรในการวินิจฉัย จำนวนของการเปลี่ยนแปลงในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันตั้งแต่ 10% ใน cyprus ถึง 56% ใน latvia ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกันตั้งแต่ 12% ใน Korea ถึง 59% ใน Latvia

โดยทั่วไปประมาณ 1 ใน 4 ของความแปรปรวนในผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พบว่า จัดแข่งขันในโรงเรียนต่าง ๆ และการวิจัยยังพบอีกว่าหลังจากการปรับความแตกต่างของภูมิหลังของนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ประสิทธิภาพในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเรียนหนัก (hard dwork) ความสามารถของพวกเขา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการที่ประสิทธิภาพของโรงเรียนเพิ่มขึ้น ดูได้จากนักเรียนมีความถี่ในการใช้เครื่องคำนวณ ในนักเรียนลดลง ความสัมพันธ์นี้ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดรูปแบบการวินิจฉัย ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และประเภทของพื้นที่การศึกษานี้สนับสนุนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบประสิทธิภาพของโรงเรียนที่เกรด 4 ใน 14 ประเทศ การวิจัยในอนาคตด้านประสิทธิภาพของโรงเรียนได้รับคำแนะนำว่า การใช้ข้อมูลแนวโน้ม (trend data) มาพิจารณาถึงความแตกต่าง

สเตรฟฟอน (Straffon, 2001) แห่งมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า ได้วิจัยเรื่อง การประเมินระดับความอ่อนไหวระหว่างวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ (Assessing intercultural sensitivity levels of high school students in an international school)

จุดประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้คือ ต้องการวัดระดับของความอ่อนไหว (sensitivity) ระหว่างวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมที่เข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความอ่อนไหวระหว่างวัฒนธรรม ก็คือ ความไวต่อสิ่งกระตุ้น ที่มีความสำคัญต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเจตคติของประชาชนในวัฒนธรรมอื่น นักเรียนในโรงเรียนมัธยมนี้มีอายุตั้งแต่ 13-19 ปี มาจาก 50 ประเทศ ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในต่างประเทศและในโรงเรียนนานาชาติ และถือว่าเป็นเด็กกลุ่มนี้เป็น (third culture kids (TCKS) คือ ต้องดำรงชีวิตอยู่ระหว่าง 2 วัฒนธรรม คือ ประเทศของตัวเอง (home country) กับ ประเทศที่ไปอยู่ (host country)

ชีวิตของพวกเขาสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถที่เพิ่มขึ้นในการเข้าใจถึงการเคลื่อนไหว (เคลื่อนย้าย) ของความเป็นโลกาภิวัตน์ และเข้าใจถึงการที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั่วโลก

โดยใช้ IDI (The intercultural development inventory) เป็นตัวบอกจำนวน/ระดับของนักเรียนเหล่านี้ อาศัยแนวคิดของ ICS ตามแนวของ Bennett พบว่า มีรูปแบบของการพัฒนาความอ่อนไหวระหว่างวัฒนธรรมอยู่ 6 ชั้น จากนักเรียนจำนวน 450 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างมาจำนวน 336 คน และเลือก 13 คนมาสัมภาษณ์ โดยดูจากผลลัพธ์จากการสำรวจและปัจจัยทางด้านชีวสังคม (demographic)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า 97% ของกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติตามการยอมรับของ Bennett หรือ ดำเนินตามขั้นตอนของการปรับตัว ในการรับรู้ความเข้าใจจาก DMIS

ระดับของ ICS มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับช่วงเวลาที่นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ และช่วงเวลาที่นักเรียนได้อาศัยอยู่นอกประเทศของพวกเขา นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี มีนัยสำคัญของค่า ICS สูงกว่านักเรียนที่มีอายุ 17-19 ปี นักเรียนจากยุโรปและอเมริกาเหนือมีนัยสำคัญของค่า ICS สูงกว่านักเรียนจากเอเชีย โดยนักเรียนจากออสเตรเลียมีค่านัยสำคัญอยู่ระหว่างกลาง สิ่งที่ได้รับการอภิปรายจากการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ภาวะผู้นำ หลักสูตร การพัฒนานโยบายในระดับโรงเรียน

การศึกษานี้สนับสนุนแนวคิด ICS ใน DMIS ของ Bennett การใช้ IDI กับโรงเรียนประจำชาติกับโรงเรียนนานาชาติจำเป็นต้องได้รับการเปรียบเทียบ

เพตติบอน (Pettibone, 2001) แห่งมหาวิทยาลัยบอสตัน ได้ศึกษาเรื่อง ค่านิยม ความเชื่อและเจตคติของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษานานาชาติ (A study of the values, beliefs and attitudes of students at an international high school)

ค่านิยมทางศีลธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุปนิสัยที่ดีและการเป็นพลเมืองที่ดี จุดสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้อยู่ที่การตรวจสอบ ค่านิยม ความเชื่อถือ และเจตคติ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมนานาชาติ

ปัจจัยอื่นที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สัญชาติ วัฒนธรรม เพศ ศาสนา และระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนานาชาติ และประสิทธิผลของประสบการณ์ในโรงเรียนนานาชาติ ต่อความเข้าใจ/การตระหนักถึงความเป็นนานาชาติ

การศึกษาใช้ทั้งแบบสอบถามในการสำรวจและการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวโดยได้ทั้ง ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ถึงแม้การศึกษาจะพบว่า จะมีความขัดแย้งและความไม่สอดคล้องกันในคุณค่าและความเชื่อถือในแต่ละบุคคล โดยเฉพาะเรื่องอดทนและความเห็นอกเห็นใจ การศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักเรียนได้มีแนวคิดของค่านิยม ศีลธรรมในทางประเพณี/จารีตนิยม ซึ่งจะส่งผลต่อการมีอุปนิสัยที่ดีและการเป็นพลเมืองที่ดี

นักเรียนเกือบทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับในโรงเรียนนานาชาติ ช่วยให้เราเข้าใจคนที่มาจากประเทศอื่นและวัฒนธรรมอื่น นักเรียนมีความแตกต่างกันในค่านิยม ความเชื่อถือ และเจตคติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสัญชาติ วัฒนธรรม เพศ ความเชื่อถือทางศาสนา และช่วงเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนานาชาติจากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนานาชาติ ส่งผลน้อยที่สุด ด้านค่านิยม ความเชื่อและเจตคติของนักเรียนมีนัยสำคัญแตกต่างกันมากที่สุดในด้าน สัญชาติ วัฒนธรรม เพศ หลักศาสนาที่บอกถึงการทำดี/ทำชั่ว

นักการศึกษาควรให้ความสนใจเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียน และอุปนิสัย ความเชื่อถือของนักเรียนนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถกำหนดแนวทางการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้

เนื่องจากการเน้นย้ำความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความร่วมมือ การเคารพซึ่งกันและกัน การรับผิดชอบต่อชุมชน และความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อสังคมและผู้อื่น ความอดทน/ความใจกว้าง ตระหนักในวัฒนธรรม (ความเข้าใจในวัฒนธรรม) จะเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการการเป็นผู้มีอุปนิสัย/ลักษณะที่ดี และเป็นพลเมืองที่ดี นักการศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ควรให้ความสนใจในการที่จะพัฒนาการศึกษาที่รูปแบบที่เรียกว่าการศึกษาในหลากหลายวัฒนธรรม (multicultural education)

สรุปได้ว่า การศึกษานานาชาติได้รับความสนใจและการจัดให้มีการศึกษานานาชาติในประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกประเทศต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การเชื่อมโยงและร่วมมือกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การจัดการศึกษานานาชาติของแต่ละประเทศยังเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศที่หลากหลาย ดีกว่าไปเรียนต่างประเทศ ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานานาชาติไว้ในหลายเรื่อง เช่น การวิจัยหารูปแบบการจัดการศึกษานานาชาติให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษา วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่เข้ามาเรียนที่นครนิวยอร์ก พบว่า การเรียนในโรงเรียนนานาชาติ ภาษาอังกฤษได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว เรื่องการจัดหลักสูตรให้เป็นนานาชาติ พบว่า การจัดหลักสูตรธุรกิจให้มีความเป็นนานาชาติ หมายถึง การบูรณาการกระบวนการของวัฒนธรรมนานาชาติเข้าสู่การจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษารอบรู้เรื่องธุรกิจของโลก และเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครู โรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรอเมริกันในประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่า ปัจจัย 6 อย่างที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจคือ สภาพการบริหารของโรงเรียน นโยบายและเงินเดือน พฤติการณ์การสอน งานที่นอกเหนือจากงานสอน สภาพแวดล้อมในห้องเรียนกับการใช้ชีวิตอยู่ในซาอุดีอาระเบีย และเพศของผู้ตอบไม่เกิดความแตกต่างในการตอบ ส่วนเรื่องประสิทธิภาพของการสอน 2 ภาษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่วัดโดยการทดสอบ SAT พบว่า โปรแกรมนานาชาติ 2 ภาษา ส่งผลต่อการทดสอบภาษาอังกฤษด้วย SAT test

นอกจากนี้ เรื่องคุณลักษณะของโปรแกรมนักเรียนนานาชาติในโรงเรียนมัธยมอิสระ พบว่า นักเรียนนานาชาติมีความเครียดในการศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ และต้องการให้แก้ปัญหาใน 4 ประเด็นคือ ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรม และปัญหาที่เกิดจากตัวเอง ส่วนเรื่องค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษานานาชาติ พบว่า ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนานาชาติส่งผลน้อยที่สุด ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติของนักเรียนมีนัยสำคัญแตกต่างกันมากที่สุดในด้านสัญชาติ วัฒนธรรม เพศ หลักศาสนาที่บอกถึงการทำดี/ทำชั่ว นักศึกษาควรให้ความสนใจเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียน และการศึกษาอุปนิสัย ความเชื่อถือของนักเรียนนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถกำหนดแนวทางการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้

จะเห็นว่าการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานานาชาติ นอกจากจะวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน ภาษาที่ใช้ การบริหารและการจัดการแล้ว การวิจัยช่วงหลังจะเน้นบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์ เช่น ลักษณะความเป็นนานาชาติของสถาบันการศึกษา การบูรณาการวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อธุรกิจระหว่างประเทศในหลักสูตรธุรกิจระดับมัธยมศึกษา การประเมินความอ่อนไหวระหว่างวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ ตลอดจนการศึกษานานาชาติได้ขยายตัวไปสู่สาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การศึกษาอย่างกว้างขวางมากขึ้น

การวิเคราะห์เนื้อหา

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา บางครั้ง เรียกว่าวิธีสังเคราะห์เชิงบรรยายการวิเคราะห์สาระ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการสรุปผลตามเกณฑ์ของผู้อ่าน ผลการวิเคราะห์จึงแตกต่างกันตาม

ผู้วิเคราะห์ การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการพรรณนาเนื้อหา เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความ (1) เป็นภาวะวิสัย (objective) กล่าวคือไม่ว่าจะวิเคราะห์โดยใครก็ได้ผลไม่แตกต่างกัน (2) เป็นระบบ และ (3) เป็นปริมาณ (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 9) ส่วน สุภาภัก จันทวานิช (2539, หน้า 144) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารอย่างหนึ่ง โดยการทำให้ข้อมูลเอกสาร ได้แก่ ถ้อยคำ ประโยคหรือใจความในเอกสารเป็นจำนวนที่วัดได้ แล้วแจกแจงจำนวนของถ้อยคำ ประโยค หรือใจความเหล่านั้น บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2532, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารหรือหลักฐานที่เป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะใกล้เคียงกับการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ จะแตกต่างกันตรงที่เอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์และข้อสรุปที่ต้องการ

อุทุมพร จามรมาน (2531, หน้า 98) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ว่า เป็นการวิเคราะห์เนื้อเรื่องเป็นเทคนิคการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ โดยการดึงเอาเนื้อหาในหลักฐานทั้งหลายออกอย่างมีระบบระเบียบ สามารถตีเป็นตัวเลขได้ และมีความเป็นปรนัย

เบญจภา เจนการ (2541, หน้า 11) กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาถือเทคนิควิธีการวิจัยอย่างมีหลักเกณฑ์มีระบบ เป็นเชิงปริมาณ และเชื่อถือได้

คาร์นีย์ (Carney, 1972, pp. 24-25) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหาคือวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเนื้อหาสาระของเอกสารอย่างมีหลักเกณฑ์และกำหนดขั้นตอนไว้อย่างมีระบบ

คริปเพนดอร์ฟฟ์ (Krippendorff, 1980, p. 21) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าเป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งจากข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน ทำเครื่องมือในการวิเคราะห์เนื้อหาให้มีความน่าเชื่อถือเพื่อผลสรุปที่ถูกต้องเที่ยงตรง จากข้อมูลไปสู่สถานะแวดล้อมของข้อมูล

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารหรือหลักฐานที่ใช้ในการวิจัย อย่างเป็นระบบในเชิงปริมาณและ ผลสรุปมีความถูกต้อง เที่ยงตรง และเชื่อถือได้

ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหามีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนกได้แก่

โฮลสติ (Holsti, 1969, pp. 70-71) ได้จำแนกเนื้อหาออกเป็น 3 แบบคือ

1. การวิเคราะห์ลักษณะของการสื่อความหมาย คือ การวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามว่า ในสาระต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นเรื่องอะไร มีความหมายอย่างไร และเกี่ยวข้องกับใคร
2. การวิเคราะห์เชิงเหตุผล คือ วิเคราะห์เหตุผลตลอดจนผลจากข้อมูล
3. การวิเคราะห์ผล คือ วิเคราะห์ส่วนที่เป็นผลของการสื่อความหมาย

คริพเพนดอร์ฟ (Krippendorff, 1980, spp. 35-48) ได้เสนอการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. วิเคราะห์เนื้อหาแบบ เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระที่จะนำมาวิเคราะห์
2. วิเคราะห์เนื้อหามาตรฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินค่าของสาระเนื้อหาว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงไร หรือเพื่อวิเคราะห์ว่าเนื้อหาสาระแตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงไร
3. วิเคราะห์เนื้อหาดัชนีบางอย่าง เช่น ความถี่ของคำ สัญลักษณ์ ที่แสดงให้เห็นแรงจูงใจของผู้เขียน หรือหาดัชนีเพื่อชี้ให้เห็นความรู้สึกพอใจ ไม่พอใจต่อเหตุการณ์บางอย่าง
4. วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหากลุ่มคำต่าง ๆ เช่น ตำแหน่ง ยศ ปี สถานที่ ชื่อ เป็นต้น
5. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย เช่น การสรุปประเด็นการหาสาเหตุ และผลการอธิบายพฤติกรรม
6. การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหากระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยแต่ละพื้นที่ต่อการทำนุบำรุงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของตน

องค์ประกอบของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นงานของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งผู้วิเคราะห์จะต้องรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดีนอกเหนือจากความเชี่ยวชาญแล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกดังนี้ (อุทุมพร จามรมาน, 2531, หน้า 11-12)

1. เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ อาจอยู่ในรูปเอกสาร รูปภาพ เพลง ฟิล์ม คำพูด หลักฐานทางประวัติศาสตร์ บทสนทนา
 2. วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหาได้แก่ (1) เพื่อสรุปข้อมูล (2) เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายใน (3) เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายนอก
 3. หน่วยในการวิเคราะห์ ปกติมี 3 ประการคือ (1) หน่วยจากการสุ่ม (2) หน่วยจากการบันทึก (3) หน่วยจากเนื้อหา
 4. กลุ่มตัวอย่างและประชากร นักวิเคราะห์จะต้องสุ่มตัวอย่าง เอกสาร หรือสิ่งที่จะนำมาวิเคราะห์สุ่มเนื้อหาสาระสิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมา เท่าที่เวลาและงบประมาณจะอำนวยให้
- ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา

ในการวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (สุภางศ์ จันทวานิช, 2539, หน้า 146-

1. ผู้วิจัยต้องตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการคัดเลือกเอกสารและหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ ใครก็ตามที่มาเป็นผู้วิเคราะห์เนื้อหาต่อไป จะได้มีเกณฑ์เดียวกันในการคัดเลือก

2. ผู้วิจัยต้องวางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำ หรือข้อความในเอกสารที่จะ ถูกลำนำวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นพวก ๆ กระทำเช่นนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ ผู้ วิเคราะห์สามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสาร หรือตัวบท (text) และจะทิ้งหรือข้อความใดออกไป

3. ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงบริบท หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมา วิเคราะห์ด้วย ดังที่ได้กล่าวแล้วในเรื่องวิธีใช้ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยควรตั้งคำถามเกี่ยวกับเอกสารที่ นำมาวิเคราะห์ เช่น ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้ใครอ่าน ช่วงเวลาที่เขียนเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้งขึ้น

4. โดยปกติการวิเคราะห์เนื้อหาจะกระทำกับเนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสารมากกว่า เนื้อหาที่ซ่อนอยู่ การวัดความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสาร ก็หมายถึงคำหรือข้อความที่มีอยู่ ไม่ใช่คำหรือข้อความที่ผู้วิจัยตีความไว้ การตีความข้อความจะกระทำในอีกขั้นตอนหนึ่งภายหลัง เมื่อผู้วิจัยจะสรุปข้อมูล

5. ขั้นตอนนี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ระหว่างนักวิจัยเชิงปริมาณกับนักวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อทำตาม 4 ขั้นตอนมาแล้ว ก็ถือว่าผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลอย่างแม่นยำ และนำ ข้อมูลไปอ้างกับประชากรทั้งหมดได้ แต่สำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพมักมีข้อทักท้วงอยู่บ้าง โดยที่ นักวิจัยเชิงคุณภาพเห็นว่าความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏมีอาจได้แสดงถึงความสำคัญของคำ หรือข้อความนั้นก็ได้ เช่น ตัวบทที่มีคำว่า “ชาติ” “รักชาติ” ปรากฏถี่หลายครั้ง อาจไม่ได้เน้น สาระของเรื่องชาติ และความรักชาติก็ได้

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2531, หน้า 13) ได้เสนอขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา ไว้เพิ่มเติม โดยกล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหา มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นแปลภาษาเป็นข้อมูลและการ แปลข้อมูลเป็นตัวเลข ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การแปลภาษาเป็นข้อมูล จะกระทำได้อีกคือเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ใน เนื้อหาสาระได้อย่างชัดเจนเสียก่อนแล้วแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามแต่ลักษณะของ ข้อมูลที่ต้องการเช่น

1.1 แยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาหรือตัวแปร

1.2 แยกเป็นสาย (chain) เช่นเนื้อหาสาระที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต นำมาจัดเรียงบนเส้นเดียวกัน

1.3 แยกเป็นวงกลมย่อย (loop) เนื้อหาสาระใดที่เป็นพวกเดียวกัน นำมาจัดพวกเข้าด้วยกันเป็นวง ๆ

1.4 แยกตามมิติ (มิติเดียวหรือมากกว่าหนึ่งมิติ) เช่น จัดกลุ่มตัวแปรตามบุคลิกของคน 5 แบบ ก็จัดได้ 5 มิติ

1.5 จัดทำเป็นกิ่งก้านต้นไม้ (trees) ซึ่งได้แก่ การจัดทำเป็นระเบียบ แยกย่อยเป็นสาย ๆ เหมือนรากหรือกิ่งก้านของต้นไม้ เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่าย

2. การแปลงข้อมูลเป็นตัวเลข เป็นขั้นตอนหลังจากวิเคราะห์เนื้อหาออกมาเป็นส่วนย่อยแล้ว การแปลงข้อมูลจากส่วนย่อยเป็นตัวเลข ทำให้ 2 แบบ คือแปลงเป็นจำนวนหรือความถี่กับแปลงเป็นค่าหรือคะแนน

ความเชื่อถือได้ของผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เนื้อหา มักจะอิงกับผู้วิเคราะห์ส่วนใหญ่ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเดียวกัน แต่วิธีที่คนวิเคราะห์มักให้คำตอบแตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากแหล่งความคลาดเคลื่อนหลายอย่าง เช่น ลักษณะและความสามารถของผู้วิเคราะห์ ความสมบูรณ์ของข้อมูล การสุ่มข้อมูลมาวิเคราะห์วิธีการวิเคราะห์และการจัดทำรายงาน ความเชื่อถือได้ จำแนกออกได้เป็น ความเที่ยง (reliability) กับความตรง (validity)

ความเที่ยง หมายถึง ความคงที่ ความเหมือนเดิม และความแม่นยำ ซึ่งตรวจสอบได้ โดยการวิเคราะห์ซ้ำ ๆ แล้วเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองครั้งว่า ความแตกต่างกันหรือเหมือนกัน การตรวจสอบขั้นตอนการวิเคราะห์ทุกขั้นตอน และตรวจสอบเกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรฐานในทุก ๆ ขั้นตอน

ความตรง หมายถึง ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วยความตรงเกี่ยวกับข้อมูล ความตรงตามความหมาย ความตรงตามการสุ่ม ความตรงตามวิธีการ และความตรงตามทฤษฎี

การวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

1. วุฒิชัย มูลศิลป์ และศดาวลัย พวงนิล (2532, หน้า ก-ข) ได้วิจัยเรื่อง พัฒนาการของการศึกษาเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ในรอบร้อยปีเศษที่ผ่านมา ใช้วิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์ที่เป็นเอกสารจดหมายเหตุ และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาเอกชนเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาในระบบในเมืองไทยและเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้นำในระดับสูงของชาติเห็นความสำคัญของการศึกษาระบบใหม่ จนกระทั่งมีการปฏิรูปการศึกษาอันนำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ในที่สุดการศึกษาเอกชนมีบทบาทสำคัญในระยะแรก ๆ ที่ผลิต

งาน ความเป็นผู้นำทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมความเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการบริหาร ฯลฯ

3.2 บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในทศวรรษหน้า มี 8 ด้าน (1) ด้านการอำนวยความสะดวก ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดให้มีการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานการศึกษาท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน ชี้นำและเสนอแนวทางการจัดการศึกษาของจังหวัด ฯลฯ (2) ด้านการดำเนินงานบริหารการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม (3) ด้านการดำเนินงานศูนย์ข้อมูลสารสนเทศและกรวางแผน (4) ด้านกำกับดูแลการดำเนินการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ (5) ด้านการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมงานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ฯลฯ (6) ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาองค์การระบบงานและบุคลากรของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ฯลฯ (7) ด้านการปฏิบัติงานแทนกรมหรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีผู้ปฏิบัติในจังหวัด ได้แก่ การดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนงานศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ดำเนินงานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน ฯลฯ (8) ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัด ได้แก่ การเสนอข้อมูลแก่คณะกรรมการฯ ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพ

พรชูลี อาชวอำรุง (2541, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการศึกษาไทยที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาภาพอนาคตของประเทศไทยและโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำเสนอรูปแบบการศึกษาไทยที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีการวิจัยตามกระบวนการอนาคตปริทัศน์โดยศึกษาจากเอกสาร ดำรา ผลงานวิจัย และรายงานการประชุมสัมมนาและเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิไทย จำนวน 30 คน และผู้ทรงคุณวุฒินานาชาติ 45 คน ผลจากการอ่านวิเคราะห์เอกสารได้บริบทประเทศไทยและโลก และได้นำเสนอภาพอนาคตของโลกในศตวรรษที่ 21 ในรูปของแผนภูมิสำหรับบริบทของรูปแบบการศึกษาเสนอในรูปของเดนไดรแกรม 5 ประเภทคือ (1) บริบทของประเทศไทยสู่อนาคต (2) บริบทของประเทศไทย : เศรษฐกิจ (3) บริบทของประเทศไทย : สังคมวัฒนธรรม (4) บริบทประเทศไทย : การเมือง และ (5) บริบทประเทศไทย : การศึกษา อันทำให้ผู้วิจัยไปสู่การเสนอรูปแบบการศึกษาในรูปของแผนภูมิ และการเปรียบเทียบภาพที่มีการปฏิรูปและ ขาดการปฏิรูปตามรูปแบบตามองค์ประกอบดังนี้ (1) ภาพรวม (2) ศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม (3) หลักสูตร (4) การเรียนการสอน (5) ศาสตร์ (6) การประเมินผล (7) ทิศทาง และ (8) การบริหาร

ข้อค้นพบที่สำคัญ เสนอในรูปของแผนภูมิระลอกแห่งการศึกษา อันเป็นผลมาจากการปฏิรูปสาระเพื่อนาคตในศตวรรษที่ 21 ตามรูปแบบ ฯลฯ ซึ่งเน้น ผลกระทบต่อสาระการศึกษา 8 ระดับคือ (1) เอกตบุคคล (2) ระหว่างบุคคล (3) องค์กร (4) ชุมชน (5) วัฒนธรรม (6) ชาติ (7) นานาชาติ และ (8) สากล

การวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคต (futures research) เป็นการศึกษาเพื่อมองถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเป็นไปได้ในอนาคต รวมถึงปฏิสัมพันธ์และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าจะเกิดหรือกล่าวได้ว่า การวิจัยอนาคต หมายถึง วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับแนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกของเรื่องที่ศึกษา ที่คาดว่าจะเป็นไปได้ (possible) หรือน่าจะเป็นไปได้ (probable) (เทียนฉาย กิระนันท์, 2529, หน้า 103)

จุมพล พูลภทธีวิน (2529, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตว่า หมายถึง วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สถาบันอนาคต (Institute for the Future, 1976, p. 1) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตว่า การวิจัยอนาคตหมายถึง การศึกษาที่มีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคตที่ชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่งคิดว่าจะเป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับตน การวิจัยอนาคตพยายามที่จะทำในสิ่งต่อไปนี้

1. บรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นไปได้สำหรับประชากรกลุ่มหนึ่ง
2. พิจารณาบทพวนระดับความรู้หรือความไม่รู้ของเราเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้
3. ชี้ให้เห็นถึงผลพาดพิงหรือผลอันอาจจะเกิดขึ้นจากอนาคตที่เป็นไปได้นั้น ๆ
4. เตือนให้ทราบล่วงหน้าถึงอนาคตอันไม่พึงปรารถนาที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้น
5. ทำให้เข้าใจกฎเกณฑ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคต หมายถึง การศึกษาอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับแนวโน้มที่คิดว่าจะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

จุมพล พูลภทธีวิน (2542, หน้า 28-29) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตว่า จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมิใช่อยู่ว่าการทำนายที่ถูกต้อง หากแต่อยู่ที่การสำรวจและศึกษา

แนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น และป้องกันหรือจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือหาทางที่จะเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากว่ามันจะเกิดขึ้นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ ตลอดไปจนถึงการกำหนดกลยุทธ์ (strategies) และกลวิธี (tactics) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ และการป้องกันหรือจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

ส่วน ม.ล.พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์ (2542, หน้า 8) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงอนาคตเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบายให้ทราบถึงทางเลือกในอนาคต (alternative futures) ซึ่งคาดว่าจะเป็นไปได้สำหรับประชากรในสังคมหนึ่ง
2. เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตและความรู้ความสามารถของตนเองในการคาดการณ์อนาคตที่จะเป็นไปได้
3. เพื่อช่วยให้ทราบถึงการแก้ไขปัญหและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากอนาคตที่คาดการณ์ไว้
4. เพื่อเป็นการเตือนให้ทราบล่วงหน้าจากสิ่งบอกเหตุที่ไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และ
5. เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่บนพื้นฐานนั้น

เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (The Ethnographic Futures Research)

เทคนิคการวิจัยแบบ EFR คำว่า EFR เป็นชื่อย่อมาจากคำว่า ethnographic futures research หรือการวิจัยเพื่อศึกษาหรือคาดการณ์ถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอนาคต

ผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR คือ ศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บี เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Textor) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาที่เรียกว่าการวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic research หรือ ethnography) (ม.ล.พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์, 2542, หน้า 7)

EFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะดึงเอาอนาคตภาพและค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มประชากรที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (non-directive, open-ended) โดยผู้วิจัยอาจมีหัวข้อหรือประเด็นที่เตรียมไว้ประกอบเพื่อกันลืม แต่จะไม่มีลักษณะของการถาม

แบบชี้นำ หลักการสัมภาษณ์แบบ EFR นี้ถือว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์และมีอิสระในการให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ลักษณะของการสัมภาษณ์แบบ EFR ที่เด่นและแตกต่างไปจากการสัมภาษณ์แบบอื่น คือ จะมีการแบ่งช่วงการสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ โดยอาจจะแบ่งตามหัวข้อที่สัมภาษณ์หรือตามช่วงเวลาที่เหมาะสมเช่นทุก ๆ ประมาณ 10 นาที ผู้สัมภาษณ์จะทำการสรุปการสัมภาษณ์จากบันทึกที่จดไว้หรือจากเทปบันทึกเสียงให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง และขอให้ผู้สัมภาษณ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขคำสัมภาษณ์ได้ กระบวนการเช่นนี้เรียกว่าเทคนิคการสรุปสะสม (cumulative summarization technique) โดยจะทำเช่นนี้จนจบการสัมภาษณ์เพื่อที่จะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นว่า ข้อมูลที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือ คือ มีทั้งความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) ของข้อมูลเพิ่มขึ้น

โดยปกติการสัมภาษณ์แบบ EFR นี้จะประกอบไปด้วยอนาคตภาพที่เป็นทางเลือก (alternative) 3 ภาพ และเรียงลำดับกันไปคือ อนาคตภาพทางบวก (optimistic-realistic scenario) อนาคตภาพทางลบ (pessimistic-realistic scenario) และอนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (most-probable scenario) อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพนี้จะประกอบไปด้วยแนวโน้มในอนาคตที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีการใช้คำว่า realistic กำกับไว้ทั้งใน อนาคตภาพทางดีและอนาคตภาพทางร้าย

เมื่อสัมภาษณ์ครบทั้ง 3 ภาพตามขั้นตอนเสร็จแล้ว ผู้สัมภาษณ์อาจจะสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟังทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขและ/หรือเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์อีก หรืออาจจะนำผลการสัมภาษณ์ที่จดบันทึกไว้หรืออัดเทปไว้กลับไปเรียบเรียงใหม่ แล้วส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้ว (protocol) ไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไขเป็นการส่วนตัวก็ได้ หลังจากนั้น จึงนำผลการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เพื่อจะหาฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วนำแนวโน้มที่มีฉันทามติมาเขียนเป็นอนาคตภาพซึ่งเป็นผลการวิจัย

สรุปขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการวิจัยแบบ EFR ได้ดังนี้ คือ

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. สัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือ
 - 2.1 เป็นแบบเปิดและไม่ชี้นำ (non-directive, open-ended)
 - 2.2 เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า
 - 2.3 ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (cumulative summarization)
 - 2.4 สัมภาษณ์อนาคตภาพ 3 แบบ ได้แก่อนาคตภาพทางบวก

(optimistic-realistic) อนาคตภาพทางลบ (pessimistic-realistic) และอนาคตภาพที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (most-probable)

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ หาค้นหามติ
4. เขียนอนาคตภาพ (scenario write-up)

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน การรวมข้อดีของทั้งสองเทคนิคช่วยแก้จุดอ่อนของแต่ละเทคนิคได้เป็นอย่างดี โดยหลักการแล้วเทคนิค EDFR เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับ Delphi เข้าด้วยกัน ขั้นตอนต่าง ๆ ของ EDFR ก็คล้าย ๆ กับ Delphi เพียงแต่ว่า มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากขึ้น โดยในรอบแรกของการวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้วหลังจากการสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทมติ ซึ่งมักจะทำประมาณ 2-3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มที่เป็นความเป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเขียนเป็นอนาคตภาพการวิจัยแบบ EDFR อาจสรุปขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2542, หน้า 32-34)

1. กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นนี้นับว่าสำคัญและจำเป็นมาก เชื่อว่ายิ่งได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริงมากเท่าไร ก็จะยิ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ยิ่งมีความจำเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนั้น หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัวอธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัยถึงความจำเป็นและความสำคัญในการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็จำเป็นต้องไปหาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นต่อไป ถ้าได้รับความร่วมมือก็ขอนัดวันเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัว เตรียมข้อมูลจัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนอง

ตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดตามรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก optimistic realistic (O-R), pessimistic realistic (P-R) และ most probable (M-P) หรืออาจจะเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านี้จะเป็นไปได้ในทางดีหรือทางร้าย เพราะในการทำ EDRF รอบที่สองและที่สาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจจะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ อย่างเป็นระบบได้

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

4. สร้างเครื่องมือ

2. ทำเดลฟาย

6. เขียนอนาคตภาพ

ข้อเปรียบเทียบระหว่าง EDRF EFR และ Delphi

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระหว่าง EDFR EFR และ Delphi

ข้อความ	EDFR	EFR	Delphi
1. ระเบียบวิธีวิจัย	สัมภาษณ์รอบแรกแบบ EFR แล้วตามด้วย Delphi รอบที่ 2,3 ทำให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือมากขึ้น	สัมภาษณ์รอบเดียวโดยไม่มีการสร้างการสัมภาษณ์ ไม่มีการชี้แนะ เป็นแบบเปิดอย่างอิสระ ผู้วิจัยมีหัวข้อประกอบเพื่อกันลี้ม มีการแบ่งช่วงสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ อาจแบ่งตามหัวข้อหรือตามเวลา โดยผู้วิจัยทำการสรุปการสัมภาษณ์จากบันทึกที่จดไว้และขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขถ้าสัมภาษณ์ได้	สัมภาษณ์หรือสอบถามโดยมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในการเติมข้อมูลรอบแรกเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ แม้จะเป็นคำถามแบบเปิดหรือสัมภาษณ์แบบเปิดเรื่องอื่น ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามอาจไม่ตอบ เพราะถูกชักนำให้คิดเฉพาะเรื่องที่ถาม แม้จะมีการยืนยันคำตอบรอบที่ 2,3 ก็อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญถูกจำกัดความคิดเห็น
2. ผลสรุปการวิจัย	ได้แนวโน้มน่าสนใจมีระบบและเป็นขั้นตอนดีของผู้เชี่ยวชาญ	สัมภาษณ์รอบเดียวจึงขาดระบบที่น่าเชื่อถือ เพราะข้อสรุปอาจไม่ใช่ฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ	อาจสรุปได้ไม่ครอบคลุม เพราะการมีโครงสร้างตั้งแต่นำแรก จึงสรุปฉันทามติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่สามารถนำไปใช้วิจัยในทำนองเดียวกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นสำรวจปัญหา วิจัยเพื่อหารูปแบบ เพื่อกำหนดนโยบาย เพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น ปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตไปใช้ในวงการต่าง ๆ มากมาย เพื่อการวางแผนในอนาคต โดยเฉพาะในการวิจัยทางการศึกษามักนำการวิจัยอนาคตมาใช้ในการศึกษาแนวโน้มเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการวางแผนทางการศึกษา โดยเทคนิคการวิจัยแบบ Delphi ได้รับความนิยมมานานแล้ว แต่ในปัจจุบันเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ซึ่งพัฒนาโดย จุมพล พูลภัทรชีวิน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน จึงช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากกำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษาได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะของการวิจัยและแบบเทคนิคเคสฟายคือการอาศัยข้อคิดเห็นจากการตอบของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ผลการวิจัยจะน่าเชื่อถือหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกสรรมานั้นสามารถให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้เพียงใด ผู้เชี่ยวชาญจึงควรเป็นผู้รอบรู้และรู้สึกในประเด็นที่ศึกษาอย่างจริงจัง เป็น “ผู้รู้” หรือ “panel experts” ในเรื่องนั้น ๆ อาจเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับประเด็นที่ศึกษา นอกจากนี้ ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จะทำให้ผลการวิจัยเกิดผลจริงว่า ควรจะเลือกผู้บริหารในหน่วยงานนั้นและผู้ที่มีศักยภาพจะเป็นผู้บริหาร ถัดมาเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของเราผนวกเข้ากับนักวิชาการทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานของเรา ซึ่งในที่นี้อาจจะรวมถึงผู้ที่ให้บริการด้วย

ผู้วิจัยควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดสรรกลุ่มคนที่เข้าร่วมในการวิจัย หรืออาจอาศัยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิในวงการนั้น ๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคลซึ่งควรได้รับการเลือกสรรให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนี้จำเป็นต้องพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่เหมาะสมจริง ๆ และเมื่อคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยควรติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยการที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบอย่างเต็มใจ และให้ความสำคัญแก่การวิจัยจะเป็นตัวแปรคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ (homogenous group) อาจจำเป็นต้องใช้เพียง 10-15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีความแตกต่างกันมีลักษณะอเนกพันธ์ (heterogeneous group) อาจต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยของโทมัส ที แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan) พบว่า หากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (error) จะมีน้อยมาก (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2541, หน้า 63) ดังแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ (panel size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (error reduction)	ความคลาดเคลื่อนลดลง (net change)
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02